

av Catharina Bråkenhielm (S)

Förändring av det generella biotopskyddet

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att tydliggöra och förbättra dispensmöjligheterna i 5 § förordningen (SFS 1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. vad avser småvatten i jordbrukslandskapet i stödområdena 1–5 c.

Motivering

År 1991 infördes bestämmelser om biotopskydd i naturvårdslagen. Denna återfinns nu i miljöbalken (7 kap. 11 §) och förordningen (SFS 1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. Det generella biotopskyddet omfattar en rad småbiotoper i jordbrukslandskapet som alléer, källor med omgivande våtmark, odlingsrösen, småvatten och våtmarker inklusive öppna diken, stenmurar samt åkerholmar med en areal av högst 0,5 ha.

Länsstyrelsen kan medge undantag från biotopskyddet om det finns särskilda skäl. Exempel på särskild skäl kan vara säkerhetsaspekter, till exempel om alléträd riskerar att falla omkull och skada person eller egendom. Rationaliseringsvinster räknas dock inte som ett särskilt skäl för dispens, enligt en dom i miljödomstolen.

Ansökan om dispens från biotopskyddsbestämmelserna är belagda med en avgift på 2 000 kr. Avgiften tas ut oavsett om ansökan avslås eller bifalles.

Småvatten och våtmarker med en areal av högst ett hektar i jordbruksmark som ständigt eller under stora delar av året håller ytvatten betraktas som ett generellt biotopskydd. Det kan handla om kärr, gölar, vätar, kalkkällor, översilningsmarker, mangelgravar, öppna diken och dammar. Detta enligt punkt 5 i bilaga 1 till SFS

1998:1252. Arealbegränsningen avser inte linjära element som öppna diken och dammar anlagda för bevattningsändamål innefattas inte i denna biotop.

Enligt min uppfattning tänkte lagstiftaren för snävt i denna del när förordningen beslutades. Lagstiftaren såg sannolikt framför sig värdet för den biologiska mångfalden av att behålla öppna diken i slättjordbruket. Det var klokt tänkt, men förordningen har slagit ordentligt fel.

Det är framför allt ett fortsatt bruk och hävd av marker i skogs- och mellanbygder som hotas av det generella biotopskyddet. I skogs- och mellanbygderna finns många diken i det brukade landskapet och snittarealen per skifte är låg i relation till slättbygden. Att ges möjligheten att slå samman två små skiften genom kulvertering kan på många håll i södra Sveriges skogsbygder vara skillnaden mellan fortsatt hävd eller igenväxning. En fortsatt hävd är en förutsättning för såväl sysselsättning som uppfyllelse av miljökvalitetsmålet ”Ett rikt odlingslandskap”. Med igenväxning växer även det av förordningen skyddade diket igen.

Prejudicerande domar har gjort att Länsstyrelserna ser mycket hårt på dispensmöjligheten när det gäller rationaliseringsvinster i jordbruket. Det har i det närmaste blivit ett totalstopp.

Efter en genomgång med företrädare för lantbruksnäringen i Bohuslän gjordes bedömningen att maximalt fem procent av alla nuvarande öppna diken i landskapet skulle riskera att läggas igen om förordningens lydelse mildrades.

Jag anser därför att man vid dispensbesluten hos länsstyrelsen måste ta hänsyn till det omgivande landskapet, väga in helheter vad gäller risken för nedlagd hävd, tillgången till diken i kilometer i angränsande områden samt eventuellt i vissa fall villkora dispensbeslutet med någon form av annan åtgärd, till exempel upprättande av en mindre våtmark.

Stockholm den 28 september

2012

Catharina Bråkenhielm (S)